

"אי" במייל @ ידעון האגף לתלמידים מחוננים ומצטיינים

המינהל הפדגוגי, משרד החינוך
גיליון מס' 4, י' ניסן תשע"ה, 30.3.2015

"הגיגית" – תכנית ארצית לטיפול תלמידים מחוננים בתיכון

שלום רב וחג שמח

אני שמח להציג החודש בידעון האגף, את תכנית הבוגרים הארצית שלנו – "הגיגית", המיועדת לנוער המחונן בגיל התיכון. המשמעות של תכנית ארצית הינה קיבוץ נערים ונערות, מחוננים ומחוננות מכלל מסגרות הטיפול למחוננים בארץ, לסדרה מתוכננת של סמינרים ושיעורים וירטואליים, המתבצעים במועדי החופשות מבתי"ס. ייחודה של תכנית זו, בא לידי ביטוי בשלושה מישורים: א. המשך טיפוחם וקידומם של התלמידים המחוננים לאחר צאתם כבוגרים ממרכזי ההעשרה (המסיימים את פעילותם בסוף ט'). ב. מענה קוגניטיבי, חברתי ורגשי לתלמידים אלו, במסגרת התכנית ובאמצעות דיון שנתי במושג נבחר. ג. שימוש בפלטפורמת התוכנית ומשתתפיה כ"מעבדה פדגוגית" אגפית בכל הנוגע לפדגוגיות ייחודיות המותאמות לצרכי המחוננים המתבגרים, נושאי העניין שלהם ומרחבי השייכות וההשפעה אליהם ניתן להוביל.

"הגיגית" מקדמת אותנו צעד נוסף לקראת דמות הבוגר שלנו המתאפיין בהצטיינות בתחומי הדעת השונים, התמדה, יצירתיות ומקוריות, סקרנות, יושר אינטלקטואלי, רצון ללמוד ולהתפתח באופן מתמיד, יכולת חשיבה בתנאי אי-וודאות, חשיבה בינתחומית וצריכת מידע יעילה. כל אלו, מושגים תחת מודעות וראייה רחבה למשמעויות ערכיות וחברתיות. ברכותי למובילי התוכנית ולכם הקוראים.... חג אביבי, משפחתי ומבורך.

מנחם נדלר, מנהל האגף

"הגיגית" בתמונות

תכנית "הגיגית" הינה תכנית ארצית של האגף למחוננים ולמצטיינים אשר מרחיבה את המענה והטיפול לתלמידים מחוננים בגילאי תיכון, בכיתות י"ב.

ייחודה של התכנית היא העבודה סביב "המושג הגדול" על פי מודל ה- ICM אותו פיתחה פרופ' ואן טסל-בסקה. בכל שנה נבחר "מושג גדול" אחר ובמסגרת הנושא נלמדים ומפותחים פרויקטים ושיעורים לאורך השנה. המושגים שנבחרו בתכנית לאורך השנים: **זמן וארעיות, כוונה ומקוריות, תופעת שוליים** (על מרכז שוליים) ו**"קדימה לכו אחורה"** (על הפרספקטיבה של הזמן).

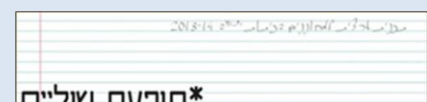
התכנית נבנתה במטרה להרחיב את המעגל החברתי ולחזק את הקשרים עם תלמידים מחוננים אחרים ברחבי הארץ, להרחיב את הדעת דרך לימוד של תחומי דעת שונים והעשרה בתחומי עניין מגוונים ולשמר ולחזק את הקשר בין הבוגרים עם תכניות הטיפול והאגף למחוננים ולמצטיינים, תוך מתן במה ליצור ולפעול בזירה משותפת.

שנה"ל הנוכחית הינה השנה הרביעית לקיומה של התכנית, ולוקחים בה חלק מעל 100 תלמידים מחוננים מרחבי הארץ, מכלל המגזרים.

הנחיית התכנית נעשית ע"י עפרה בהרב, גדי איתי, אילן קרן, טל סיקסיק ורבאב כבהה, אשר אחראים על פיתוח התכנים והפעילויות ועל הנחיית התלמידים בסמינרים ושיעורים המקוונים. כל אחד מחברי הצוות הינו מומחה בתחום דעת שונה וכן מנוסה מאד בהוראה של תלמידים מחוננים.

התכנית נערכת במסגרת סמינרים (יומיים בחוה"מ סוכות, יום אחד בחנוכה ויומיים בחוה"מ פסח) המאפשרים שילוב של חוויות לימודיות אותנטיות בהתאם ל"מושג הגדול" שנבחר לאותה שנה. בין הסמינרים וכחלק מרכזי בתכנית מתקיימים שיעורים וירטואליים סינכרוניים אחת לשבוע-שבועיים.

כנסו לקישורים - כל אחד מהם הינו קישור לסרט הפרסום של התכנית בכל שנה. במרביתם שותפים התלמידים ליצירת הסרט.

משדה המחקר...

ד"ר גילמור קשת-מאור, מרכזת באגף את תחום המחקר והפיתוח, כותבת על "מודל חיפוש הכישרון לגילוי מחוננים בתחומי הדעת ולהתאמת תכניות ייחודיות" - עיקר המודל הוא שימוש במבחנים המיועדים לשכבת גיל מבוגרת יותר כדי לגלות כישרון בתחומי הדעת ... [קרא/י עוד](#) <

עוד באגף...

❖ הכנס הארצי השמיני לחינוך למצוינות בישראל - ייערך ביום חמישי, י"ח באייר תשע"ה, 07/05/15. שריינו את התאריך! **הכנס יעסוק השנה במרחבי שייכות והשפעה בחינוך למצוינות ובאיזון העדין הנדרש שבין התקדמות הפרט ליכולת/חובתו להשפיע על הסובב אותו.**

❖ "בואו נימלט מהאספלט... בואו לאילת, לאילת...". כנס המנהלים השנתי של מרכזי המחונונים תשע"ה התקיים השנה בערבה ובאילת, כחלק מהנושא השנתי בפיתוח המקצועי חברה וסביבה. את קירות הכיתה החלפנו בסלעי המדבר, בים, בשוניות האלמוגים ובבתי האמנים בעיר. צוות מרכז המחונונים באילת הציג את התפיסות הייחודיות של המרכז העושה שימוש ייחודי במשאבים הסביבתיים להוראת מחוננים ומצטיינים.

❖ התחרות האקדמית העולמית, "World Scholar's Cup" – מרכז חינוך ליאז באק בחיפה אירח את המפגש הישראלי השנתי, השלישי במספרו, של התחרות האקדמית העולמית, "World Scholar's Cup" ... [קרא/י עוד](#) על התחרות והזוכים <

❖ מפגש מיוחד עם נשים שעשו ועושות דרך, התקיים בב"ס רמה למחונונים ומצטיינים ברמת השרון - לרצות, להעז, להבין, ליזום, להגשים, להשפיע ... [קרא/י עוד](#) <

"הגיגית" – על הרציונל ופיתוח הלמידה הלכה למעשה

במהות התכנית יש שילוב של התנסות אותנטית, חווייתית, לצד לימוד תיאורטי. אלה תוך התכוונות ומתן תשומת לב לפן הערכי, החברתי והתהליכי. אנו מקווים שבכך אנו מחוללים את הלמידה המשמעותית שכולנו חותרים אליה. ובהרחבה – כמה מעקרונות התכנית:

הוראה/למידה על-תחומית: כל "מושג גדול" שנבחר לאותה שנה מכיל תכנים ומשימות סביב תחומי הדעת השונים: הגות ורוח, מדעים וטכנולוגיה, אמנויות ושפה. הלמידה הינה למידה על-תחומית, כאשר "השיוט" מהדיסציפלינה לפרספקטיבה הרחבה של דיסציפלינות אחרות תורם להעמקת הידע בדיסציפלינה עצמה. ערך חשוב נוסף בלמידה זו הוא המפגש של תלמידים ומורים בתחומי דעת שונים אשר יוצר ידע חדש.

למידה דרך פרויקטים: מרבית הפרויקטים נעשים במהלך מפגשי הסמינרים (סוכות, חנוכה ופסח), והשיעורים הווירטואליים שמים דגש בעיקר על הקניית ידע ועירור חשיבה וסקרנות להמשך חקר. לפיכך, הפרויקטים הינם בגדר ביצועי הבנה, כאשר הדגש הוא יותר על התהליך ופחות על התוצר המוגמר. לאור הניסיון והפרויקטים השונים שאותם אנחנו מנחים, יש מספר מרכיבים שמצאנו כי הם משמעותיים להצלחת פרויקט בתכנית:

- משימות קבוצתיות ולא משימות אישיות – הן בשל סיבות חברתיות והן ברמת השיתוף בתחומי דעת שונים, בתחומי מומחיות שכל ילד מביא עמו, מצאנו שהמשימות הקבוצתיות מחייבות מאמץ ומביאות לתוצר עשיר ומגוון יותר בתכנון.
- תרגילים ולא פרויקט גדול – בכל סמינר יש 1-2 תרגילים/פרויקטים קטנים, שבהם נדרשים התלמידים להציג את עמדתם והבנתם.
- פתוח סגור פתוח – חשיבות גדולה ניתנת לתכנים ולשאלות עקרוניות, מערערות ופתוחות כך שיעוררו את התלמידים להמשיך ולפתח את הלמידה במסגרת התרגיל וגם מעבר לו, בסמינר ואחרי הסמינר.

הצבת רף אינטלקטואלי: בבחירת המרצים שמגיעים לסמינרים, בהבאת התכנים והטקסטים לשיעורים הווירטואליים, בהגדרת התרגילים והפרויקטים – ההכוונה היא הצבת רף אינטלקטואלי מתוך תפיסה של מאמץ ועבודה תהליכית כדי להבין עד הסוף את התוכן, לעורר את השאלות ולהסתקרן להמשיך ולחקור.

גמישות גמישות גמישות: עבודה עם תלמידים מחוננים היא מסע הטומן בחובו הפתעות רבות. לאן נעמיק? כיצד נרחיב את הנושא בו בחרנו? לאן נגיע בסיום התקופה? הרבה ממה שנבנה בתכנית נבנה בזכות ויחד עם התלמידים, מה שמוסיף לנו עניין וסקרנות, אתגר ורצון להגיע למחוזות מרתקים אחרים, שלא תכננו מראש. יחד עם זאת, גמישות שכזו תצלח ותקיים רק אם יש מספיק בהירות ואחידות לגבי הנושא המרכזי, כמו גם בתחום הדעת שכל מנחה מביא עמו.

הי י י י י י
תכנית לתיכונים חוננים

קוראים יקרים,
נשמח לקבל מכם אי-מייל חוזר ☺

- בכל הקשור לתכנית "הגיגית" כתבו לרכזת התכנית:
עפרה בהרב, ofraba@education.gov.il

- לתגובות, שאלות, רעיונות, הסרה מרשימת התפוצה ועוד... כתבו לעורכת הידיעות:
עדה דרורי, adadr@education.gov.il